

Požadavky na bojovou sestavu

Podstatnou součástí každého rozhodnutí velitele je volba bojové sestavy a určování místa a úkolů jednotlivých prvků. Úspěšné splnění bojového úkolu je ovlivněno rozhodující měrou právě volbou sestavy a jejím neustálým upřesňováním během boje.

Rády a předpisy stanoví pro svazy, svazky a jednotky druhů vojsk i služeb v jednotlivých druzích boje za různých podmínek možné způsoby vytváření bojové sestavy i její prvky a úkoly.

V praxi je však důležité vytvářet bojovou sestavu neustále v souladu s konkrétní situací a vystříhat se jakékoliv šablony. Článek obsahuje vysvětlení některých požadavků, které je nutné vzít v úvahu při vytváření bojové sestavy. Cílem je prohloubit vzájemné pochopení popřípadě dát podnět k diskusi.

Co je bojová sestava?

Vojenský slovník označuje bojovou sestavu jako „**uskupení popřípadě dílčí uskupení sil a prostředků druhů vojsk a speciálních vojsk části ozbrojených sil v určitém prostoru na zemi, na moři nebo ve vzduchu do šířky, hloubky a výšky za účelem taktické bojové činnosti**“.

Tato definice by měla být při přípravě druhého vydání slovníku ještě jednou promyšlena, neboť síly a prostředky jednoho druhu vojska nebo speciálního vojska jedné části ozbrojených sil netvoří žádné speciální uskupení nebo dílčí uskupení. Části ozbrojených sil jsou členěny

ve svazy, svazky, útvary a jednotky a mohou být tvořeny jedním nebo více druhy vojsk a speciálních vojsk. Např. motostřelecká divize má ve svém složení více druhů vojsk (tankové, motostřelecké vojsko, raketové vojsko, dělostřelectvo, vojsko PVO) a speciálních vojsk (ženijní vojsko, průzkumné...). Naproti tomu stíhací bombardovací divize má k dispozici stíhací bombardovací letecké síly.

Toto učlenění svazků, útvarů a jednotek k vedení samostatné bojové činnosti nebo k podpoře bojové činnosti jiných vojsk vznikla a vznikají na základě zkušenosti a zkoumání. Jejich dočasná bojová sestava se tvoří z organických a přidělených sil a prostředků **podle rozhodnutí velitele** v závislosti na charakteru nastávajícího boje.

Bojová sestava není tvořena přímo k vedení taktické činnosti, nýbrž **slouží k řízení taktické činnosti nebo boje**. Jak je známo je pochod — přemístění vůbec — do svazku v to rovněž bojová činnost. K tomu je však vytvářena **pochodová sestava**, která je na rozdíl od předbojové a bojové sestavy složení sil a prostředků svazků, útvarů a jednotek a jejich posilových prostředků právě pro pochod nebo manévr. Musí zabezpečit přemístění hlavních sil do nového prostoru rychle a beze ztrát a při střetnutí s nepřítelem hladký přechod do bojové sestavy. Předbojová a bojová sestava, zaujímaná předem nebo při střetnutí s nepřítelem, slouží k bezprostřednímu vedení boje.

Předbojová sestava odpovídá předpokládané bojové sestavě vojsk pro boj, která přitom však nejsou úplně rozvinuta.

Zaujímá se

- při přiblížování k nepříteli;
- při jeho pronásledování;
- neklade-li nepřítel žádný nebo jen malý odpor.

Předbojová sestava zaručuje rychlejší pohyb než bojová sestava, větší manévrovací schopnost a menší zranitelnost nepřátelskou palbou. Omezuje však podstatně vedení vlastní palby. Při hromadném použití jaderných zbraní, v těžko průchodném terénu (bažiny, zalesněný středohorský terén) a v pásmu zátarasů a závalů může být předbojová sestava někdy hlavním druhem sestavy vojsk. Velitel divize stanoví kromě vytvoření předbojové sestavy i stupeň rozvinutí vojsk. Úplné rozvinutí části sil nebo celé předbojové sestavy v určitém okamžiku nařizuje sám nebo samostatně podřízený velitelé při střetnutí s nepřitelem.

Bojová sestava zahrnuje v závislosti na úkolu, na druhu bojové činnosti, na silách a v prostředcích, které jsou k dispozici na terénu a na situaci a činnosti nepřítelů různé prvky a formy. Při tom není na celý boj stálá, nýbrž musí být uváděna do souladu právě s vývojem situace a s rozhodnutím velitele. Tak může být v průběhu boje změněna podřízenost sil a prostředků, mohou být vytvářeny nové prvky a staré zrušeny a jednotlivé prvky mohou měnit své určení.

Jako **zásada** při tom platí: Čím nepřehlednější je situace na začátku boje a čím úpornější se bojuje během boje o iniciativu, tím větší jsou změny bojové sestavy.

Na základě všech uvedených důvodů se zdá účelnější definovat bojovou sestavu jako **uskupení sil a prostředků svazu, svazku, útvaru nebo jednotky, včetně posilových prostředků, podle rozhodnutí velitele pro vedení boje.**

Ve všech případech musí bojová sestava umožňovat:

- zničení nepřítelů v celé hloubce bojového úkolu;
- rychlé využití palby všech zbraní, především jaderných úderů;
- co nejlepší využití vhodných terénních podmínek pro splnění bojového úkolu;
- rychlý manévr a přeskupení ke zvýšení úderné síly na směr hlavního úderu;
- zajištění aktivní a úporné obrany;
- udržení pevného velení vojskům a součinnosti;
- zmenšení zranitelnosti jadernými a jinými zbraněmi nepřítelů.

Tyto požadavky na bojovou sestavu budou v další části článku blíže vysvětleny.

Zničení nepřítelů v celé hloubce bojového úkolu

Cílem boje vždy bylo zničit nepřítelů v celé hloubce bojového úkolu. Byly k tomu používány různé metody v závislosti na zbraních a technických bojových prostředcích, které byly k dispozici. V první i ve druhé světové válce bylo však k tomu vždy třeba soustředit velký počet vojsk, zejména dělostřelectva. Dělostřelectvo však mohlo vzhledem k malému dostřelu působit jen bezprostředně před vlastní vojska a bojovat s nepřitelem postupně — v součinnosti mezi palbou a pohybem — na čáře dotyku vojsk.

Použití předsunutých odřadů a výsadečkových jednotek nemělo ještě na většinu bojů rozhodující vliv. Dlouhá doba, potřebná pro přemístění dělostřelectva a příprava rozhodujících úderů, často umožnily nepříteli předvídat zámysl, posílit své jednotky v ohrožených směrech nebo je včas odvést na připravené úseky.

Tak trvaly boje zpravidla hodně dlouho a zničení nepřítelů mohlo být ukončeno jen v řadě po sobě jdoucích bojů nebo po jeho obklíčení.

Hromadné použití jaderných zbraní, vývoj raketového vojska a letectva, stejně jako zvětšení dostřelu dělostřelectva dovolují dnes účinně bojovat s nepřitelem současně v celé hloubce bojového úkolu, i v operační a strategické hloubce.

Decentralizované rozmístění vojsk nepřítelů, výzbroj motostřeleckých jednotek a tanků, avšak také zavedení vrtulníků do ozbrojených sil dovolují kromě toho využívat úderů raketového vojska a letectva a palby dělostřelectva a napadat nepřítelů předsunutými odřady a výsadečkovými jednotkami na **více místech současně**. Boj již tedy není omezen bezprostředně na čáru dotyku vojsk, nýbrž rozvíjí se současně v celé hloubce.

Pro vytváření bojové sestavy z toho plyne požadavek udržovat většinu palebných prostředků **neustále v pohotovosti k palbě**. Jejich rozmístění musí zabezpečovat maximální využití dostřelu, soustředění palby a manévr palbou v hlavním směru a nepřetržitou podporou motostřeleckých jednotek a tanků.

Za útoku záleží na tom, aby dělostřelectvo zabezpečilo rozvinutí motostřeleckých jednotek a tanků, připravilo jejich zteč a podporovalo nepřetržitě jejich bojovou činnost. V obraně musí bojovat s ne-

přítelem na dalekých přístupech, působit mu ztráty před předním okrajem obrany, zastavit jeho útok, přehradit vlny a podporovat protiútoky a protiúder.

Při tom musí být palba dělostřelectva a jeho přemísťování úzce **koordinováno** s úderem raketového vojska a letectva. K tomu patří mimo jiné:

- volba cílů podle jejich významu,
- účelné použití palebných prostředků tak, aby bylo dosaženo největší pravděpodobnosti ničení v závislosti na dostřelu a maximální účinnosti,

- časové a prostorové sladění úderů raketového vojska a letectva i palby dělostřelectva,

- vhodné rozmístění palebných prostředků a zabezpečení řízení palby.

Hlavním předpokladem při tom je, **v první řadě** vést boj s nejdůležitějšími cíli, např. s prostředky jaderných zbraní, se soustředěnými vojsky a s místy velení. Část palebných prostředků musí však být stále v pohotovosti, aby mohla působit i na cíle, které se překvapivě objeví.

Při bojové činnosti bez použití jaderných zbraní nese hlavní tíhu palby dělostřelectvo a letectvo. V tomto případě musí vést boj se zjištěnými prostředky jaderných zbraní a přímo podporovat motostřelecké jednotky a tanky. Boj s nepřítelem v hloubce při tom vede hlavně letectvo a dalekonosné dělostřelectvo.

Při vytváření bojové sestavy je třeba rovněž včas předem stanovit předem odřady a taktické výsadkové jednotky, které budou použity před zahájením nebo v průběhu útoku. V obraně působí zpravidla v zabezpečovacím pásmu, jestliže je budováno, aby zpomalily útok nepřítele, způsobily mu ztráty, přinutily jej útočit v určitých směrech a aby plnily různé úkoly v jeho týlu.

Při útoku je hlavním úkolem předem odřady a výsadkových jednotek využít mezer a průlomů v bojové sestavě nepřítele, proniknout rychle do jejich hloubky a s využitím úderů raketového vojska a letectva dokončit zničení nepřítele v určitých prostorech, zmocnit se důležitých objektů nepřítele a udržet je až do příchodu hlavních sil.

Předem odřady a výsadkové jednotky je při tom třeba poslat tak, aby mohly bojovat samostatně delší čas i proti nepříteli, který má převahu. Aby bylo zabezpečeno rychlé proniknutí těchto sil do hloubky, je třeba je podporovat všemi silami a prostředky.

Údery raketového vojska i letectva i palba dělostřelectva do hloubky nepřítele, stejně jako zasazení předem odřadů

a taktických výsadkových jednotek do týlu nepřítele, mají za úkol především roztržít jeho síly, vázat je na více místech současně a tím vytvořit výhodné předpoklady pro dokončení jeho zničení. Vytvoření bojové sestavy a zasazení jednotlivých prvků musí k tomu plně vyhovovat.

Rychlé využití účinků palby, zvláště jaderných úderů

Palba, zvláště pak jaderné údery, jsou dnes hlavními prostředky k ničení nepřítele v boji. Palbou je činnost vojsk při útoku i v obraně připravována i přímo podporována. Při použití jaderných zbraní připadá jim při ničení nepřítele rozhodující význam. Jejich ničivé účinky umožňují způsobit nepříteli v určitém prostoru v krátkém čase značné ztráty, oslabit podstatně jeho bojovou sílu a změnit rozhodující měrou poměr sil.

Činnost vojsk, zejména motostřeleckých jednotek a tanků musí být při tom usměrněna na to, aby byl účinek úderů raketového vojska a letectva i palby dělostřelectva maximálně využit, aby bylo rychle dokončeno zničení nepřítele v centrech zničení a aby bylo jeho území obsazeno a udrženo.

Vysoký účinek jaderných úderů a palby vyžaduje:

- předejít nepřítele v provedení úderů a v zahájení palby,

- provádět překvapivé hromadné údery a palbu na prostředky jaderných zbraní nepřítele a na jeho hlavní uskupení a podporovat vlastní vojska na směru hlavního úderu,

- přesně zjišťovat cíle a předávat údaje včas palebným prostředkům,

- mít připravenou část palebných prostředků stále v pohotovosti, aby mohly vést boj s nově se objevivšími cíli na rozhodujících směrech činnosti,

- všestranně zabezpečit použití palebných prostředků.

Vzrůstající úloha a význam palby ve vševojskovém boji je vyjádřen především v tom, že jí může být dosaženo **rozhodnutí** tím, že je soustředěna na hlavní uskupení nepřítele a na rozhodující směry, v útoku na směr hlavního úderu, v obraně na prostor hlavního odporu. Zatímco v předcházejících válkách byla nutná rozsáhlá soustředění vojsk, aby bylo dosaženo rozhodnutí, záleží dnes především na tom, aby vojska rychle a rozhodně využila hromadných úderů a palby a dokončila rozbití nepřátelského uskupení.

Proto mají palebné prostředky rozhodující místo ve vytváření bojové sestavy. Je třeba je rozvinout včas a začlenit je do bojové sestavy tak, aby ve všech podmínkách bylo zaručeno:

- spolehlivé zabezpečení vyvedení a rozvinutí vlastních vojsk,
- maximální využití takticko-technických vlastností palebných prostředků,
- včasné zničení prostředků jaderných zbraní a hlavního uskupení nepřítele a
- účinná příprava a nepřetržitá podpora činnosti motostřeleckých jednotek a tanků.

Podstatný význam na všech stupních velení má včasné organizování průzkumu a jeho vedení v průběhu boje, aby byly získány přesné souřadnice cílů. Každá bojová sestava sama musí kromě toho dovolovat ihned využít palebného účinku vlastních vojsk, nenechat nepříteli žádný čas k tomu, aby mohl uspírádat vlastní vojska a dosáhnout tak účinné obrany. Nezbytná je především **úzká součinnost** mezi palebnými prostředky a činností vlastních vojsk, stejně jako jejich **úzká koordinace** s údery prostředků nadřazeného. Vojska musí být přitom vyvedena a ucleněna tak, aby mohla ihned vniknout do pásem zničení a tam dokončit zničení nepřítele.

Abyste překonaly přitom rychle odpor nepřítele v jednotlivých opěrných bodech a prostorech, musí svazky, útvary a jednotky — kromě vybavení stále lepší výbrojů a moderními technickými bojovými prostředky — dostat včas posilové palebné prostředky a musí být přednostně při činnosti v hloubce nepřátelské sestavy neustále podporovány. Jestliže nepřítel tvrději brání své prostory, jako např. při bojích o osady, může dělostřelectvo působit přímo na čelo bojové sestavy.

Dále je nutné včas zjistit palebné prostředky nepřítele, především jeho prostředky jaderných zbraní a zničit nebo umlčet je. To zajistí našim vojskům příznivé podmínky pro jejich činnost a oslabí účinek nepřátelských palebných prostředků.

Palbu samu musí organizovat každý velitel tak, aby mohla být soustředěna **rychle na rozhodující směry nebo prostory** a aby se všechny zbraně zúčastnily v maximální míře boje. K tomu je třeba plánovat manévry, organizovat pevné velení a úzkou součinnost a také je udržovat. Rozhodující předpoklady pro úspěch v boji jsou tedy vedení palby s co největší účinností a její rychlé a rozhodné využití bojovou sestavou.

Využití terénních podmínek

Terén je vždycky součástí zhodnocení situace. Jeho vlastnosti podstatně ovlivňují:

- organizování a vedení boje,
- pozorování při řízení palby,
- použití zbraní a technických bojových prostředků v bojové sestavě,
- postup a manévry vojsk,
- ženíjní budování, maskování a ochranu vojsk před prostředky hromadného ničení,
- orientaci.

Tyto vlastnosti ztěžují nebo usnadňují činnost svazů, svazků, útvarů, jednotek i samého jednotlivého bojovníka a musí být na ně proto bezpodmínečně brán ohled při organizování a vedení boje. Otevřený nerozervaný terén je dobře průchodný pro všechny druhy techniky, dovoluje pozorování a vedení palby všemi zbraněmi a vytváří výhodné podmínky pro řízení vojsk a úzkou součinnost. Naproti tomu je v něm ztíženo maskování, ukrytí a ochrana vojsk před prostředky hromadného ničení. Takový terén, je-li pod vlivem nepřítele, musí být proto vojsky překonáván rychle za silného zajištění palbou.

Vlastnosti terénu kromě toho silně ovlivňují použití druhů vojsk, speciálních vojsk a služeb, vytváření bojové sestavy a všestranné zabezpečení vojsk. Určité úseky terénu, jako vysoké hory, vyžadují zvláštní výbroj a výcvik vojsk a jsou proto pro určité druhy vojsk a speciální vojska nevhodné nebo jen výjimečně vhodné. Přirozená rozlehlost terénu, např. ostrovy a poloostrovy, určují rozhodující měrou počet a rozsah svazů, svazků, útvarů a jednotek použitých k bojové činnosti.

Vlastnosti terénu ovlivňují též použití druhů vojsk a speciálních vojsk uvnitř bojové sestavy, např.:

- v snadno průchodném a nepřítel slabě bráněném terénu působí tankové jednotky zpravidla v prvním sledu,
- v těžko průchodném terénu s mnoha překážkami a zátarasy musí být první sledy co nejvíce posíleny ženijními silami a prostředky,
- v zalesněném středohoří nebo v bažinatých územích podél pobřeží je třeba případně útočit na jednotlivých směrech s předsunutými odřady a předvoji,
- v důležitém a nepřítel tvrději bráněném terénu může být nezbytné vytvářet v prvních sledech pluků úderné skupiny nebo dát palebné prostředky a ženisty přímo do čela bojové sestavy,
- v terénu nevhodném pro manévry musí být první sledy posíleny a počet prv-

ků a záloh musí být zvětšen — v takovém případě mohou být v divizi vytvořeny dvě protitankové zálohy, které působí na oddělených směrech,

— v málo zalidněném a na vodu chudém terénu může být třeba uskutečnit opatření pro zabezpečení bojové činnosti vojsk.

Terén tudíž podstatně určuje:

— použití druhů vojsk a speciálních vojsk,

— počet a druh použitých svazů, svazků, útvarů a jednotek,

— místo druhů vojsk a speciálních vojsk v bojové sestavě,

— počet a složení jednotlivých prvků bojové sestavy,

— vytvoření bojové sestavy stejně jako činnosti vojsk a její všestranné zabezpečení.

Válečná historie přináší poučení z mnoha příkladů, že úspěch v boji závisí značně na účelném využití terénu. Proto musí velitel a důstojníci štábů řádně posuzovat a správně hodnotit terén v celé hloubce úkolu i v jednotlivých úsecích. K tomu slouží mapy a náčrtky, letecké snímky a fotografické dokumenty, osobní studium pásma činnosti a popisy místních zalců a průzkumníků. Podstatné je dostat terén co nejlépe **osobně** do oka a nenechat jej při studiu map a podkladů tak, jak je!

K posouzení terénu patří rovněž vzít v úvahu roční dobu a počasí, neboť rozličné překážky se často během několika hodin nejen při silném dešti nebo mrazu změny a vytvoří pro vojska úplně nové podmínky. Při oboustranném použití prostředků hromadného ničení je třeba navíc ohodnotit možné změny terénu následkem zničení, aby se předešlo časovým průtahům nebo i neúspěchům. Právě použití jaderných zbraní vyžaduje vzít v úvahu jejich účinek na sousední úseky a včas informovat sousedy.

V obraně je cílem využití terénu především zvýšit úpornost bránících se vojsk. Zde záleží především na:

— zesílení přirozených překážek zářasy, aby bylo ztíženo přibližování, rozvíjení a útok nepřítelů,

— vytvoření vhodných předpokladů pro použití zbraní a pro organizování palebného systému,

— využití terénu k systému opěrných bodů, členěných do hloubky a navzájem se kryjících,

— zesílení ženíšního budování terénu místními prostředky,

— včasné vytvoření možností pro manévry silami a prostředky.

Obránce má proti útočníkovi vždy výhodu v tom, že může terén v předpokládaných prostorech bojové činnosti ohodnotit důkladněji a že jej může podle času, který je k dispozici i změnit. Může jej vzít při plánování a vedení boje více v úvahu. Proto mají vojska, která se brání, převahu v účelném využití terénu proti vojskům, která útočí.

Manévr a přeskupení

Manévrovací schopnost vojsk se v důsledku jejich vyzbrojení moderní technikou podstatně zvýšila.

Dostřel a účinek palebných prostředků, především hromadného použití jaderných zbraní, mají vliv na rychlou a podstatnou změnu situace a vyžadují rychlý manévrový charakter boje. Manévrovací schopnost svazu, svazků, útvarů a jednotek je stále více určujícím činitelem na bojišti. Nejdůležitější způsoby manévru jsou

— manévr palbou a

— manévr vojsky.

Přitom se stává manévr palbou stále více hlavním způsobem, neboť palba se stala nejvíce rozhodujícím prostředkem při ničení nepřítelů. Dá se uskutečnit vzhledem k dostřelu palebných prostředků podstatně rychleji a účinněji než manévr vojsky. Při vytváření bojové sestavy a při organizování velení je proto třeba dbát vždy na to, aby palba mohla být co **nejrychleji soustředěna na úseky**, i v závislosti na požadavcích boje **decentralizována na různé cíle!**

Manévr vojsky slouží k zaujetí výhodného postavení pro zničení nepřítelů případně k provedení překvapivého úderu a to:

— v novém směru,

— k zesílení na rozhodujícím směru,

— k rozvíjení úspěchu do hloubky, do boku nebo týlu nepřítelů nebo

— k odrazení protiztečí a protiúderů.

Manévr může být však také proveden, aby vojska byla vyvedena zpod úderů nepřítelů. Při manévru vojsky je třeba mít na zřeteli mimo jiné základní požadavky, jako jsou jednoduchý, skrytý a překvapivý průběh, spolehlivé zabezpečení, sladění s údery raketového vojska a letectva i s palbou dělostřelectva.

Pro manévr se předvídal již před začátkem boje silné druhé sledy a zálohy, tyto mají rychle využít především úderů jaderných zbraní, rozvíjet úspěch do hloubky nepřítelů stejně jako doplnit nebo vystřídat útvary prvního sledu. Silné druhé sledy a zálohy umožňují podle toho velitelé rychle a rozhodujícím způsobem

ovlivňovat průběh boje. Po jejich zasazení do boje je proto nutné vytvořit ihned nové. Stálá změna útvarů a jednotek umožňuje kromě toho dodržovat potřebnou dobu pro plnění, technické ošetření a odpočinek.

Kromě možností tohoto manévru musí být vojska nadále připravena **změnit své místo v bojové sestavě** nebo **směr své činnosti**, aby posílila především úsilí na směru hlavního úderu nebo podpořila souseda při plnění jeho bojového úkolu. Takový manévr znamená, že bojová činnost se zpravidla nepřerušuje, že vojska zůstanou v přímém dotyku s nepřítelem. To vyžaduje od vojsk vesměs velkou obratnost a od velitelů vysoké schopnosti. S těmito způsoby manévru jsou většinou spojeny změny v podřízenosti nebo nové vyvedení sil a prostředků a jejich začlenění do bojové sestavy.

Dalším způsobem manévru, který získává stále více na významu, je přechod z předbojové sestavy do bojové sestavy a obráceně. Vojska musí být i na to včas a dobře vycvičena, aby mohla jednat rychle a organizovaně.

V průběhu manévru se může měnit vytvořená bojová sestava stejně jako určení jednotlivých prvků. **Velitel musí nyní již při organizování boje nejdůležitější manévry předvídat, včas plánovat, organizovat a zabezpečit!**

Aktivnost a úpornost obrany

Bojová sestava pro útok má zaručit především rychlý průlom obrany nepřítele, jeho zničení a rychlý postup do hloubky. V obraně má bojová sestava zaručit především aktivnost a úpornost.

K **aktivnosti obrany** patří především schopnost vojsk působit neustále všemi palebnými prostředky, které jsou k dispozici, na nepřítele, přivodit mu vysoké ztráty, přivést jej do nevýhodných situací a vnutit mu vlastní vůli stejně jako vést protizteče a protiúder, aby byl vytvořen předpoklad k útoku.

K tomu přispívají především:

- úder jaderých zbraní na jaderné prostředky nepřítele a jeho hlavní uskupení,

- neustálý manévr palbou,
- příprava a řízení manévru vojsk k posílení napadených směrů a k využití jaderných úderů,

- příprava, zabezpečení a vedení protiztečí a protiúderů.

Úporností obrany se zejména myslí schopnost vydržet úder prostředků hromadného ničení, úder letectva a palbu

dělostřelectva nepřítele, odrazit útok jeho silnějších sil, především tanků a výsadkových vojsk, zničit ho při vniknutí do opěrných bodů a postavení a udržet zaujatý terén. To vyžaduje v první řadě:

- hluboké členění bojové sestavy.

- účelné organizování systému nejen před předním okrajem ale i v hloubce obrany,

- vhodné využití terénu při vytváření bojové sestavy, při klamání nepřítele o skutečném průběhu postavení a při rozmístování vojsk,

- ženiání vybudování terénu (vytvoření zakrytých palebných postavení pro všechny druhy zbraní a hluboko členěného systému zátarasů),

- dobrou organizaci PVO v součinnosti s prostředky nadřazeného a souseda.

Aktivnost a úpornost obrany musí se neustále upevňovat aby bylo dosaženo cíle obranného boje. Čím úporněji jednotlivé části bojové sestavy brání určité úseky, tím více bude volných sil a prostředků k aktivní činnosti. I když má velitel k dispozici v obraně jen malé síly a prostředky, musí některé z nich vést aktivní činnost. K tomu nechá vést zesílenou a úpornou obranu na hlavních směrech útoku nepřítele a vedlejší směry nechá jen zajistit. Již jednotlivé čety a roty jsou s to, např. ze zálohy, překvapit nepřítele a aktivnost obrany podstatně zvýšit.

Každý úspěch v obraně musí být kromě toho vždy ihned využit, aby byly nepříteli způsobeny ztráty, aby byl vyvolán zmatek v jeho bojové sestavě a aby byl přinucen vzdát se svých útočných zámyslů.

Velení vojskům a součinnost

Při bojové činnosti plně manévru a při volně vytvářené bojové sestavě je zvlášť důležité nepřetržitě udržovat pevné velení vojskům a součinnost. Velitel musí dnes pozorovat osobně bojovou činnost v určitém úseku, přijímat svá rozhodnutí na základě hlášení a informací a řídit svá vojska. Účinné použití prostředků ničení vyžaduje dále **velení pevně centralizovat a současně rozvíjet iniciativu podřízených velitelů**. Důležitými předpoklady pro nepřetržitost velení a pro úzkou součinnost jsou proto:

- aktuální a nepřetržitě informace,
- nepřetržitý souvislý a důkladný průzkum stejně jako včasné předkládání výsledků průzkumu,

- osobní pozorování průběhu boje na hlavním směru a v rozhodujících obdobích,

- osobní vliv na podřízené,

- přesná znalost situace vlastních vojsk,
- skryté rozmístění, maskování a zajištění míst velení,
- předvídavé určení vývoje situace,
- neustálá péče o všestranné zabezpečení bojové činnosti,
- spolehlivé pracující spojení.

Rozhodující význam pro splnění těchto požadavků má přitom **místo velitele v bojové sestavě a racionální organizace práce štábu.**

Velitel by se měl zdržovat vždy tam, kde padá hlavní rozhodnutí. Při organizování boje je to na velitelském stanovišti. Během boje bude v útoku na směr hlavního úderu na předstunutém velitelském stanovišti, v obraně v prostoru hlavního odporu na záložním velitelském stanovišti nebo také — v obou případech — na velitelském stanovišti podřízeného velitele. Při tom je nutné, aby měl u sebe vždy důstojníky svého štábu a spojovací prostředky, které potřebuje k splnění svých úkolů. Kromě toho musí mít neustále pevné spojení ke štábu, který musí být o všem informován a musí zaručit spojení ke všem prvkům bojové sestavy.

Místa velení se volí uvnitř bojové sestavy tak, aby jejich rozmístění zaručovalo krátké a přímé spojení k podřízeným a k podporujícím silám a prostředkům. Jejich přeložení je třeba vždy včas připravit a provést tak, aby velení z nového místa bylo zaručeno, když staré místo velení zahajuje přemístění.

Rychlý průběh boje vyžaduje dále zajištění velení vojskům i **za pohybu a za krátkých zastávek.** To vyžaduje malá pohyblivá místa velení, která se pohybují — odložená od zabezpečovacích jednotek — bezprostředně za prvním sledem a mohou vést vojskům rádiem a spojovacími a směrovými důstojníky. Aby bylo zaručeno nepřetržitě velení vojskům i při vyřazení místa velení nepřátelskými jadernými údery, musí v systému velení dvě až tři místa velení znát vždy souběžně, navzájem, neustále a přesně situaci. To vyžaduje racionální výměnu informací. Cvičení s vojsky ukazují, že právě neznalost situace a ztráta informovanosti vedou při převzetí velení k velkým časovým ztrátám.

Úzká součinnost se opírá především o dobrou koordinaci úkolů podle cíle, místa a času při organizování boje a o neustálou výměnu informací během boje a to:

- mezi jednotkami a prvky bojové sestavy,
- se sousedy a
- s podporujícími prostředky.

Aby byla zaručena úzká součinnost během boje, zaujímají velitelé podporujících svazků, útvarů a jednotek společná místa velení. Je také možné vyměnit si operační skupiny nebo spojovací důstojníky, kteří mají případně i spojovací prostředky svých štábů. V každém případě musí však mít u sebe pomůcky pro utajené velení od štábu, který je vysílá. V důležitých obdobích boje, jako při

- zahájení útoku nebo průlomu,
- překonávání vodních překážek,
- odražení útoků, protiztečí a protiúderů,
- protiztečí a protiúderů v obraně a

— přechodu k použití jaderných zbraní se bude velitel osobně radit a rozhodovat s náčelníky druhů vojsk a služeb a s představiteli podporujících svazků, útvarů a jednotek o všech otázkách použití sil a prostředků i o jejich úzké součinnosti. K tomu je zajištěno velení zpravidla z jednoho místa.

Dále je třeba při vytváření bojové sestavy a při použití všech jejích prvků a jejich přemísťování vždy dbát na maximální využití bojových možností druhů vojsk a speciálních vojsk v souladu s terénem a organizovat součinnost mezi jednotkami v bojové sestavě.

Zmenšení zranitelnosti palbou (jadernými údery)

Ke zmenšení zranitelnosti bojové sestavy i jednotlivých bojovníků proti účinkům zbraní nepřítele byly vždy používány dva hlavní způsoby:

- skryté rozmístění a maskování zbraní a osob,
- decentralizování svazů, svazků, útvarů a jednotek.

Skryté rozmístění závisí především na ženijním vybudování terénu. Při útoku je však přitom možné využít ochranných vlastností terénu jen omezeně. Aby byla chráněna právě útočící vojska před palbou a údery nepřítele, byla vyvinuta a používána ve stále větším rozsahu obrněná bojová a velitelská vozidla. Nejlepším příkladem toho jsou tanky a obrněné transportéry.

Aby však bylo umožněno vojskům překonat zamořený terén bez zdržení nebo v něm popřípadě dočasně i bojovat, byla vytvořena bojová vozidla s hermetizovanými kabinami a ventilačním zařízením. Tento i jiný vývoj přispívá podstatně ke snížení zranitelnosti vojsk před palbným působením nepřítele.

Decentralizování vojsk přišlo současně s narůstáním ničivého účinku zbraní. Ještě

větší význam nabylo s používáním jaderných zbraní. Přitom však decentralizování nemůže být prováděno libovolně daleko. Hranice pro to jsou vždy závislé na:

- charakteru plněných úkolů,
- zajištění velení a součinnosti vojsk,
- oboustranné palebné podpoře,
- stupni ukrytí vojsk, ženíjním vybudování a ochranných vlastnostech terénu,
- ráži, možnostech použití a ničivém účinku zbraní nepřítele.

Decentralizování vojsk zejména prvního sledu do šířky je omezeno účinným dostřelem zbraní a jejich nahromaděním, nutným k úspěšnému splnění bojového úkolu. Vojska se chrání před úderem jaderných zbraní tím, že jsou decentralizována více do hloubky. Přitom nejsou vázána nějakou hranicí, pokud se týká vzdálenosti, neboť prostředky jsou pohyblivé. Je však žádoucí, aby bylo zaručeno přímé velení a bojové zabezpečení.

V této souvislosti bylo by podle mého názoru účelné upřesnit definici „decentralizování“ uvedenou ve vojenském slovníku. Decentralizování není žádné rozptýlení libovolných sil a prostředků ani žádných druhů vojsk a služeb do šířky a do hloubky na válčišti, nýbrž svazy, svazky, útvary a jednotky se decentralizují na bojišti. Musíme především dbát na to, že decentralizování na válčišti se řídí jinými zákony než decentralizování na bojišti.

Decentralizování nevylučuje koncentrování sil a prostředků na důležitých směrech a v prostorech a na určitou dobu. Usilujeme dosáhnout toho v první řadě palbou. Vojska se musí přitom na dobu bezprostředního plnění svých bojových úkolů rychle a překvapivě soustředit a pak zase decentralizovat.

Kromě obou hlavních způsobů, jak zmenšit zranitelnost vojsk, jsou ještě jiné možnosti, např.

- zabránovat neustále nepřátelskému průzkumu a vést s ním boj,
- vést ihned boj se zjištěnými palebnými prostředky a prostředky jaderných zbraní,
- maskovat vlastní činnost a klamat nepřítele.

Toto je třeba při vytváření bojové sestavy a při organizování a řízení boje vždy brát v úvahu a využívat.

Zvláště vývoj výzbroje a technických bojových prostředků změnil v posledních letech jak vytváření a prvky bojové sestavy svazů, svazků, útvarů a jednotek, tak i požadavky na ně. Vyložené názory měly upozornit na změny v požadavcích na bojovou sestavu a tím přispět k lepšímu pochopení, popřípadě dát podnět k diskusím.

Upraveno z tisku NDR